

Nr 41.

Ankom till riksdagens kansli den 7 juni 1937 kl. 5 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, angående beräkning av bevillningarna för budgetåret 1937/1938, m. m.

Jämlikt § 40 riksdagsordningen avgiver bevillningsutskottet härmed förslag till beräkning av de särskilda bevillningarnas belopp för budgetåret 1937/1938 vid tillämpning av gällande eller vid innevarande riksdag fastställda grunder.

På sätt framgår av det vid årets statsverksproposition fogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 4 januari 1937 (bilaga till 1937 års statsverksproposition: inkomsterna) har chefen för finansdepartementet nämnda dag underställt Kungl. Maj:ts prövning finansplan och inkomstberäkning för budgetåret 1937/1938 jämte därmed sammanhängande frågor. Departementschefen har därvid anmält bland annat riksräkenskapsverkets skrivelse den 9 december 1936 med inkomstberäkning för nämnda budgetår (inkomsterna: bilaga A).

I en den 21 maj 1937 dagtecknad proposition, nr 324, har Kungl. Maj:t framlagt förslag till beräkning av vissa inkomster å riksstaten för budgetåret 1937/1938 m. m.

Vid anmälan av finansplanen lämnade departementschefen en redogörelse för kassafondens ställning samt för de olika omständigheter, som påverkade utfallet av statsregleringen för innevarande budgetår. Han erinrade därvid, att kassafonden vid budgetårets ingång utvisade en behållning på 137.1 miljoner kronor. I en vid riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för nästföljande budgetår fogad uppskattning av utfallet av riksstatens inkomstsida för budgetåret 1936/1937 hade verket beräknat, att ett överskott av inkomster, reglerade över kassafonden, på omkring 35.5 miljoner kronor kunde med sannolikhet förväntas. Emellertid skulle enligt gällande riksstat av kassafonden 64.25 miljoner kronor disponeras för budgetändamål; större delen därav, eller 60.5 miljoner kronor, motsvarade ett reservationsanslag anvisat för avskrivning av till allmänna arbeten m. m. anvisat lånekapital. Kassafondens beräknade behållning per den 1 juli 1937 kunde, om hänsyn toges blott till berörda faktorer, beräknas uppgå till i runt tal $(137.1 + 35.5 - 64.25 =)$ 108.4 miljoner kronor. Erfarenhetsmässigt hade man emellertid att räkna med vissa överskridanden på utgiftssidan. Om man toge hänsyn till att å ena sidan någon förstärkning

av arbetslöshetsanslagen icke syntes behöva ifrågakomma och att riksgäldskontorets räntekostnader kunde beräknas nedgå, men att å andra sidan omkring 3 miljoner kronor torde krävas för en förskjutning av betalningsdagen inom armén och flyget till överensstämmelse med vad som gällde övriga delar av förvaltningen, syntes kassafondens behållning vid budgetårets slut då kunna antagas komma att uppgå till inemot 100 miljoner kronor.

Beträffande kassafondens ställning ansåg sig departementschefen i berörda sammanhang böra ytterligare nämna, att de innevarande budgetår för avskrivning av till allmänna arbeten m. m. anvisat lånekapital reserverade inkomsterna av arvs- och gåvoskatt och från Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag av riksräkenskapsverket beräknats inflyta med belopp, som överstege de i riksstaten upptagna med sammanlagt 8.5 miljoner kronor. Ehuru föreliggande avskrivningsbehov syntes böra beräknas till — netto — ett omkring 2.3 miljoner kronor högre belopp än som skett vid bestämmandet av de för innevarande budgetår anvisade avskrivningsanslagen, kunde därför påräknas, att då avskrivningen avslutats ett icke obetydligt överskott komme att kunna tillföras kassafonden.

Vid framläggandet av propositionen nr 324 ha större möjligheter förelegat att överblicka utfallet av löpande statsreglering än vid tidpunkten för verkställandet av sistnämnda beräkning. Enligt en av riksräkenskapsverket den 24 april 1937 avgiven uppskattning skulle kassafondens tillgångar vid slutet av budgetåret uppgå till i runt tal 115 miljoner kronor mot i statsverkspropositionen beräknade 100 miljoner kronor. Med hänsyn till den kraftiga ökningen av tulluppbörden under våren har departementschefen emellertid ansett det möjligt att uppskatta löpande budgetårs tullinkomster till ett åtminstone 5 miljoner kronor högre belopp än som av riksräkenskapsverket antagits vid framläggandet av nyssnämnda uppskattning, varför kassafonden kunde väntas vid budgetårsskiftet komma att visa en behållning å i runt tal 120 miljoner kronor eller något däröver.

I den i statsverkspropositionen framlagda finansplanen för budgetåret 1937/1938 beräknades summan av inkomster för skattebudgeten uppgå till 1,139.32 miljoner kronor. Med frånräknande av de belopp varmed de olika avskrivningsanslagen överstege motsvarande anslag å innevarande budgetårs rikstat uppgick utgiftssumman för skattebudgeten till 1,120.61 miljoner kronor. Differensen å 18.71 miljoner kronor beräknades disponerad för extraordinär avskrivning av förluster å Kreditkassan (7 miljoner kronor), förluster på understöd åt insättare i vissa sparbanker (10.11 miljoner kronor) samt förluster å spannmålsregleringen (1.6 miljon kronor). Av kassafonden beräknades 28.4 miljoner kronor bliva erforderliga för slutlig reglering av sistnämnda förluster. Vad angår det för avskrivning av spannmålsförlusterna avsedda anslaget föreslogs, att dispositionen därav, i den mån den därigenom möjliggjorda avskrivningen vore att anse såsom extraordinär, skulle ske med beaktande av att kassafondens behållning borde uppgå till minst 70 miljoner kronor. Med

tillägg av det belopp som sålunda var avsett att tagas i anspråk ur kassafonden kom skattebudgeten att balansera på ett belopp av 1,167.72 miljoner kronor.

Uti det i statsverkspropositionen intagna förslaget till riksstat äro bevilningarna, i överensstämmelse med departementschefens förslag, beräknade till följande belopp:

	Kronor	Kronor
Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:		
Inkomst- och förmögenhetsskatt	200,000,000	
Särskild skatt å förmögenhet	15,000,000	
Extra inkomst- och förmögenhetsskatt	27,500,000	
Utjämningskatt	12,000,000	
Utskiftningsskatt och ersättningsskatt	250,000	
Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter	350,000	
Stämpelmedel	63,000,000	318,100,000
Automobilskattemedel:		
Fordonsskatt	29,000,000	
Gummiringsskatt	15,000,000	
Bensinskatt	62,000,000	106,000,000
Tullar och acciser:		
Tullmedel	160,000,000	
Accis å silke	2,500,000	
Accis å margarin och vissa andra fettvaror ..	15,000,000	
Tobaksskatt	90,000,000	
Brännvinstillverkningsskatt	15,500,000	
Rusdrycksförsäljningsmedel:		
Partihandelsbolag	12,000,000	
Detaljhandelsbolag	21,000,000	
Omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker	92,000,000	
Maltsskatt	28,500,000	436,500,000
Postverket (överskott)		19,000,000.

Kungl. Maj:t har i statsverkspropositionen föreslagit riksdagen besluta, att inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1937 skall utgå med samma procenttal som föregående år eller med 170 procent av de i 18 § i förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt stadgade grundbeloppen.

Förslag rörande särskild skatt å förmögenhet, att utgå enligt i huvudsak samma grunder som för åren 1934—1936, har framlagts i propositionen nr 31. Likaså har med propositionen nr 32 avlåtits förslag om uttagande av extra inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1937 enligt samma grunder som för år 1936. Dessa båda förslag ha tillstyrkts av bevillningsutskottet (betänkanden nr 40 och 39).

Riksdagen har godkänt med propositionen nr 176 framlagt förslag om fortsatt tillämpning under nästa budgetår av gällande bestämmelser rörande omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker.

I sitt anförande till det vid förenämnda proposition nr 324 fogade statsrådsprotokollet har departementschefen erinrat, att den sammanlagda utgiftssumman å allmänna skattebudgeten — med bortseende från anslaget till avskrivning av spannmålsförlusterna — borde beräknas uppgå till ett 19.51 miljoner kronor högre belopp än enligt statsverkspropositionen. Den största utgiftsökningen hänförde sig till anslagen till dyrtidstillägg. Dessa beräknades i statsverkspropositionen med utgångspunkt från en levnadskostnadsindex av 158. Under första kvartalet innevarande kalenderår hade emellertid index stigit till 161. Som en ytterligare höjning av indextalet syntes vara att påräkna, ansåg departementschefen, att anslagen borde beräknas med utgångspunkt från ett indextal å 164. Enligt verkställda kalkyler borde detta medföra en höjning av anslagen till dyrtidstillägg med 8.43 miljoner kronor, varom förslag framlagts i propositionen. Bland övriga större utgiftsökningar erinrades om den föreslagna höjningen å 6 miljoner kronor till beredskaps- och reservarbeten samt om förslagen om nya anslag å 2.44 miljoner kronor till civilt luftskydd och å 2 miljoner kronor till viss statlig lagerhållning.

Departementschefen har under förhandenvarande förhållanden ansett lämpligt att upptaga spørsmålet om inkomstberäkningarna till förnyat bedömande samt för att erhålla material för ett dylikt bedömande anmodat cheferna för vederbörande verk och företag att inkomma med förnyade beräkningar rörande den sannolika avkastningen för nästa budgetår av följande inkomstitlar i riksstaten, nämligen stämpelmedel, tullmedel, accis å silke, tobaksskatt, de olika rusdrycksmedelstitlarna, fyr- och båkmedel samt överskotten å de fem stora affärsverken och å statens under statskontorets förvaltning stående utlåningsfonder. Härjämte har departementschefen hos riksgäldsdirektören begärt ny beräkning beträffande riksgäldskontorets inkomster. För den sedvanliga kontrollräkningen av inkomst- och förmögenhetsskatten har material införskaffats från taxeringsnämndsordförandena i riket.

Därefter har en redogörelse lämnats för de mottagna svaren och för departementschefens ställning till beräkningen av vissa inkomstitlar.

Enligt de sålunda gjorda förnyade beräkningarna skulle man vid oförändrad belastning av kassafonden på inkomstsidan av allmänna skattebudgeten ha att räkna med en nettoökning å 9.23 miljoner kronor.

Departementschefen har bland annat anfört följande:

»Den allmänna skattebudgetens inkomstsida kommer enligt här framlagda beräkningar, med bortseende från belastningen av kassafonden, att visa en slutsumma å $(1,139.32 + 9.23 =) 1,148.55$ miljoner kronor. Summan av utgifterna under de olika huvudtitlarna och för i förhållande till löpande budgetår oförändrade, »normala» avskrivningar kommer att uppgå till $(1,120.61 +$

19.51 ==) 1,140.12 miljoner kronor. Differensen å 8.43 miljoner kronor, något överstigande vad som erfordras i extraordinär avskrivning för slutlig reglering av förlusterna å Kreditkassan, kan disponeras för avskrivningar utöver de i gällande riksstat upptagna. Motsvarande för extraordinär avskrivning disponibla inkomstöverskott uppgick enligt de i statsverkspropositionen framlagda beräkningarna till 18.71 miljoner kronor. Vid ett fullföljande av den där förordade avskrivningsplanen måste de bortfallna täckningsmedlen å (18.71 — 8.43 ==) 10.28 miljoner kronor, motsvarande den ökade nettobelastningen å allmänna skattebudgeten, ersättas med medel ur kassafonden. Fondens belastning skulle härigenom ökas från 28.4 till 38.68 miljoner kronor.»

Därefter har departementschefen erinrat om att till följd av en under budgetåret genomförd nedsättning av utgående veteavgift och vid bifall till i propositionen nr 284 framlagt förslag om ändring i sättet för uttagande av denna avgift under nästföljande budgetår behovet av medel från allmänna skattebudgeten för avskrivning av förluster å spannmålsregleringen numera kunde uppskattas till ett 9.5 miljoner kronor högre belopp än tidigare skett. Om planen att under nästföljande budgetår slutligt reglera ifrågasvarande förluster fullföljdes, måste även detta behov täckas från kassafonden, vars totala bidrag till genomförandet av avskrivningarna härigenom skulle stiga till (28.40 + 10.28 + 9.50 ==) 48.18 eller avrundat 48.2 miljoner kronor.

En belastning av kassafonden av angiven omfattning i syfte att möjliggöra fullföljandet av den tidigare framlagda avskrivningsplanen har departementschefen ansett sig kunna tillstyrka. Avgörande vore därvidlag ändamålets art och betydelse samt det förhållandet, att budgetutfallet under innevarande år syntes bli oväntat gynnsamt. Med utgångspunkt från en behållning å kassafonden vid innevarande budgetårs slut av i runt tal 120 miljoner kronor eller något däröver samt under förutsättning att 48.2 miljoner kronor av fonden beräknas disponerade för avskrivningsändamål, skulle den återstående behållningen å fonden sålunda komma att uppgå till drygt 70 miljoner kronor, eller ungefär det belopp som ansetts nödvändigt för att fonden skall kunna fylla sin funktion som budgetregulator.

Departementschefen har slutligen gjort följande uttalande:

»Jag förordar sålunda, att det disponibla inkomstöverskottet å 8.43 miljoner kronor anslås till den i statsverkspropositionen föreslagna extraordinära avskrivningen av förluster å Kreditkassan å 7 miljoner kronor. Resterande överskott å 1.43 miljon kronor torde få disponeras för täckande av förlusten å understöd åt insättare i vissa sparbanker, varefter återstår att avskriva (10.11 — 1.43 ==) 8.68 miljoner kronor av denna. Detta kvarstående avskrivningsbehov föreslår jag täckt genom disposition av kassafonden, från vilken medel skulle utgå jämväl för den extraordinära avskrivning av spannmålsförluster å 39.5 miljoner kronor som erfordras för slutlig reglering av dessa. Försiktigheten synes bjuda, att anslag för sistnämnda ändamål trots den förbättrade ställningen på kassafonden nu äskas i samma form och med samma förbehåll som i statsverkspropositionen.

Den här framlagda, modifierade finansplanen har möjliggjorts genom att den ekonomiska utvecklingen under innevarande budgetår tillfört statsverket långt större inkomster än väntat. Den avsevärda höjningen av utgiftssiffrorna för nästkommande budgetår i jämförelse med de i statsverkspropositionen upptagna motväges icke av en liknande höjning på inkomstsidan. En överbalansering av budgeten, vilken uppenbarligen är eftersträfvansvärd i nuvarande konjunkturläge, föreligger fortfarande, men mindre utpräglad än i statsverkspropositionens budgetförslag.»

I anslutning till vad departementschefen anfört har Kungl. Maj:t i omnämnda proposition nr 324, såvitt nu är fråga — med ändring av i statsverkspropositionen framlagda förslag angående upptagande å riksstaten för budgetåret 1937/1938 av vissa inkomstitlar — föreslagit riksdagen att i nämnda riksstat beräkna bland annat följande inkomstitlar sålunda:

Stämpelmedel, <i>bevillning</i>	kronor	65,000,000
Tullmedel, <i>bevillning</i>	»	165,000,000
Tobaksskatt, <i>bevillning</i>	»	92,000,000
Brännvinstillverkningskatt, <i>bevillning</i>	»	15,000,000
Rusdrycksförsäljningsmedel, <i>bevillning</i> :		
<i>a.</i> Partihandelsbolag	»	14,500,000
Omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker, <i>bevillning</i>	»	93,000,000
Postverket, <i>bevillning</i>	»	18,000,000

Sammanfattningsvis må anföras, att de sålunda i propositionen nr 324 föreslagna beräkningarna av bevillningarna innebära i förhållande till statsverkspropositionens motsvarande beräkningar höjningar av följande inkomstitlar, nämligen stämpelmedlen med 2 miljoner kronor, tullmedlen med 5 miljoner kronor, tobaksskatten med 2 miljoner kronor, rusdrycksförsäljningsmedlen: partihandelsbolag med 2.5 miljoner kronor samt omsättnings- och utskänkningsskatten med 1 miljon kronor ävensom sänkning i fråga om brännvinstillverkningskatten med 0.5 miljon kronor och postverket med 1 miljon kronor.

Utskottet. Genom beslut, som efter avlåtande av propositionen nr 324 av riksdagen fattats i anslagsfrågor, häri inbegripet även anslag för avskrivningsändamål, skulle, under förutsättning att av Kungl. Maj:t framlagda inkomstberäkningar av riksdagen godtagas, ett överskott för allmänna skattebudgetens del å omkring 0.3 miljon kronor föreligga. Enligt vad som inhämtats från statsutskottet lära för att bringa riksstatens inkomstsida till överensstämmelse med utgiftssidan jämkningar kunna ske å sådana inkomstitlar, beträffande vilkas beräkning statsutskottet har att framställa förslag.

Med hänsyn härtill och då utskottet icke har något att erinra mot departementschefens beräkning av bevillningarna saknar utskottet anledning föreslå någon ändring av det procenttal, efter vilket inkomst- och förmögenhets-

skatten i statsverkspropositionen föreslagits skola utgå. Utskottet förordar alltså, att inkomst- och förmögenhetsskatten skall utgå efter ett procenttal av 170.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

1) att riksdagen måtte, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen framlagda förslag angående skatteprocenten, besluta, att inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1937 skall utgå med 170 procent av de i 18 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt stadgade grundbeloppen; samt

2) att bevillningarna för budgetåret 1937/1938 måtte beräknas sålunda:

Inkomst- och förmögenhetsskatt	kronor	200,000,000
Särskild skatt å förmögenhet	>	15,000,000
Extra inkomst- och förmögenhetsskatt	>	27,500,000
Utjämningskatt	>	12,000,000
Utskiftningsskatt och ersättningsskatt	>	250,000
Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter	>	350,000
Stämpelmedel	>	65,000,000
Automobilskattemedel:		
a) Fordonsskatt	kronor	29,000,000
b) Gummiringsskatt	>	15,000,000
c) Bensinskatt	>	62,000,000
	>	106,000,000
Tullmedel	>	165,000,000
Accis å silke	>	2,500,000
Accis å margarin och vissa andra fettvaror	>	15,000,000
Tobaksskatt	>	92,000,000
Brännvinstillverkningskatt	>	15,000,000
Rusdrycksförsäljningsmedel:		
Partihandelsbolag	>	14,500,000
Detaljhandelsbolag	>	21,000,000
Omsättnings- och utskänkningskatt å sprit- drycker	>	93,000,000
Maltskatt	>	28,500,000
Postverket (överskott)	>	18,000,000

Stockholm den 7 juni 1937.

På bevillningsutskottets vägnar:

IVAR ANDERSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bårg, Domö, Viktor Larsson, Elof Andersson, Sjödahl, Bengtsson, Velander, Robert Berg, Heūman* och *Sköldén*; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Norrköping, *Björklund, Andersson* i Duncker, *Olsson* i Gävle, *Johanson* i Huskvarna, *Ericson* i Boxholm, *Hammarlund, Werner* i Hultsfred, *Eklund* och *Lundell*.